І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 122. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 28-го ЧЕРВНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 28, 1962 No. 122. VOL. LXVIII.

НАРІД І КОНҐРЕС ПРОТИ РІШЕННЯ НАЙВИЩОГО СУДУ В СПРАВІ МОЛИТВИ В ШКОЛАХ

Вашинґтон. — Рішення Найвищого Суду ЗДА з 25-го червня ц. р. про те, що відмовлювання „спільних молитов в публічних школах не є згідне з Конституцією, викликало сильний протест різних представників американського народу, головним чином в обидвох Палатах Конґресу ЗДА. І в Палаті Репрезетантів і в Сенаті конґресмени та сенатори вносять проєкт на поправки до Конституції, щоб зробити неважним судове рішення. Поправки редаґовані в тому дусі, щоб можна було спільно молитися в публічних школах та читати уривки з Біблії. Численні демократичні і республіканські члени Конґресу зголошувалися до слова в дні 26-го червня та займали становище до судового рішення. Деякі промовці ставили під сумнів гідність і патріотизм суддів. Конґресмен-республіканець Дж. Бекер назвав рішення „найтрагічнішим в історії ЗДА". Конґресмен-демократ Джан Велл Вілліям сказав, що це рішення є „частиною навмисно і дбайливо підготовуваної змови, щоб заступити духові вартості матеріялізмом". Конґресмен Мендел Ріверс твердив, що Найвищий Суд урядово ствердив, що „не вірить у Всемогутнього Бога". Інші конґресмени казали, що рішення Суду подобатиметься тільки „нечисленним атеїстам" і комуністам. Численні конґресмени внесли відповідні законопроєкти в цій справі. Те саме сталося в Сенаті, де сенатори-демократи із Міссіссіпі Джан Стенніс і Вілліс Робертсон із Вірджінії запропонували поправки до Конституції, які дозволяли б в публічних школах на спільні молитви без конфесійного характеру. В Палаті Репрезентантів конґресмен демократ із Брукліна, Н. Й., Еменюел Селлер став в обороні Найвищого Суду. Він твердив, що Найвищий Суд не мав іншого виходу, як тільки прийняти таке рішення, що спільні молитви в публічних школах противляться Конституції. Селлер казав, що всі погоджуються в тому, що спільні молитви в школах є релігійною справою, і якщо воно так є, то ці молитви не є згідні з першою поправкою до Конституції. Представник уряду комісар виховання д-р Стерлінґ МекМоррін подібно заявив: „Релігія є щось, що повинно бути приватною справою, а молитва — це релігійна практика". Представники обидвох партій в Конґресі заявили, що вони не сподіваються, щоб Конґрес прийняв таку поправку до Конституції, яка скасувала б рішення Найвищого Суду.

Колишній президент Герберт Гувер, який дуже рідко робить завваги про рішення Найвищого Суду ЗДА, домагається, щоб Конґрес ухвалив поправку до Коститу ції, яка ґарантувала б право молитися в школі. Гувер сказав: „Це вияснення Конституції, яке вирішив Найвищий Суд про молитву в школах, є знищенням однієї з найсвятіших американських спадщин". Сенатор-республіканець Дж. Гленн Білл із Меріленду заявив, що запропонує поправку до Конституції, яка дозволяла б на молитву й інші релігійні практики в публічних школах. Це треба зробити на те, щоб „скріпити віру і надію в Найвищу Істоту". Колишній президент Гаррі С. Труман заявив, що „Найвищий Суд в дійсності є інтерпретатором Конституції", а колишній президент Двайт Д. Айзенгавер сказав, що він завжди вважав американський нарід за глибоко релігійний. На його думку Декларація Незалежности запевнює одиницям певні права, які є надолом від „нашого спільного Творця". Кардинал МекІнтаєр назвав рішення Найвищого Суду „скандалом", таким рішенням, яке кладе ганьбу на наші лиця, немов би то ми були змушувані „змагатися з Хрущовим". Кардинал Кушінґ із Бостону також заявив, що це рішення є корисним для комуністичної пропаґанди. Він вказав на те, що воно виглядає смішним, бо ж ми маємо на монетах гасло „Уповаємо на Бога", ми починаємо сесії Конґресу молитвами, які виголошують конґресові капеляни, і— „одночасно забороняємо дітям в школі молитися". В найближчому числі бостонського тижневика „Пайлот", органу бостонської архидієцезії, має появитися стаття, в якій пишеться про те, що рішення Найвищого Суду може привести до того, що треба буде скасувати такі загально відзначувані свята, як Різдво Христове і День Подяки. В статті ставиться запити, чи „треба геть усунути з американського публічного життя всі релігійні познаки на те тільки, щоб подобатися секуляристам?"

Діллон передбачає майже $5-більйоновий дефіцит в 1963-му році

Вашинґтон. — Секретар скарбу Даґлес Діллон зізнаючи в Сенатській Фінансовій Комісії, заявив, що податкові фахівці передбачають дефіцит у федеральному бюджеті на 1963-ій рік у висоті $4,900,000,000. Діллон обороняв урядовий проєкт збільшити висоту федеральної заборгованости до $308 більйонів. Тепер ця висота становить $300 більйонів. Президент Кеннеді в січні цього року передбачав, що бюджет на рік, що починається 1-го липня 1962 і кінчається 30-го червня 1963 року, матиме надвишку в сумі $463 мільйонів. Діллон сказав, що не можна ще вірно передбачати, яку надвишку чи знижку матиме бюджет 1963-го року. Коли б здійснилося передбачення спільної комісії в справі податків, то дефіцит становив би майже $5 мільйонів і треба б в 1963 році збільшити висоту федеральної заборгованости понад $308 більйонів, казав Діллон.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** запропонував департаментові рільництва приготовляти харчі на випадок крайньої необхідности. Конґрес мав би призначити на цю ціль дол. 1,500,000, за які почали б консервувати харчі, призначені для цивільної оборони.

● **Палатна Комісія Збройних Сил** одноголосно ухвалила резолюцію про подяку Конґресу і американського народу генералові армії Даґлесові МекАртурові за його „блискучий провід під час світової війни". В резолюції згадується і те, що ген. МекАртур зумів з'єднати собі любов серед філіппінського народу та скріпити зв'язки між ЗДА і Філіппінами.

● **В місяці травні** у ЗДА заключено нових будівельних контрактів на суму дол. 4,008 718,000, на 14 відсотків більше, як в травні в 1961 році, коли на будови видали були дол. 3, 501,318,000. В п'ятьох місяцах ц. р. на будівельні контракти видали 17,180,415,000, долярів, на 17 відсотків більше, як в тому самому часі 1961-го року.

● **Пані Джан Ф. Кеннеді** погодилася прийняти почесне членство в дорадчій раді Американської Симфонічної Оркестри, диріґентом якої буде Люполд Стоковскі. Цю оркестру зорганізували на те, щоб поліпшити культурні зв'язки між ЗДА та іншими країнам. Перший концерт цієї оркестри відбудеться в Карнеґі Голл 15-го жовтня ц. р.

ЗДА переведуть над Невадою дві атомові проби в повітрі

Вашинґтон. — З Комісії Атомоої Енерґії повідомили, що ЗДА в найближчому місяці переведуть принаймні дві атомові пробні експльозії в повітрі над Невадою. Це будуть перші атомові вибухи над Невадою від вересня 1958-го року, коли ЗДА припинили були атомові проби в повітрі тому, що почалися були переговори з представниками СССР про контролю атомової зброї. Білий Дім не радо дав дозвіл на ці пробні експльозії над Невадою, але департамент оборони конче їх домагався, бо фахівці мусять випробувати атомові бомби над землею, щоб дізнатися, який буде вплив від них на землі. Під час пробних експльозій в повітрі над Пацифіком не можна цього ствердити. Над Невадою мають випробовувати малі бомби, що матимуть силу тільки одного кілотона, це значить, не матимуть більшої сили, як 1,000 тонн вибухового матеріялу ТНТ. Експльозії відбудуться низько над землею, і радіоактивність буде триматися близько землі. Досі в Неваді відбуваються пробні атомові експльозії під землею в тунелі. Від половини вересня 1961-го року таких проб вже відбулося 38. Військові кола домагалися, щоб атомові проби в повітрі започаткувати над Невадою, але Білий Дім відкинув цю пропозицію, і атомові пробні вибухи відбуваються над Тихим океаном в районі островів Різдва Христового і Джанстона.

Цього року вибирають 34 губернаторів

Вашинґтон. — В політичних колах звертають увагу на те, що цього року мають вибрати 34-ох губернаторів, з яких аж 10 можуть мати вплив на найближчі президентські вибори в 1964-му р. Належить вже до традиції, що з-поміж губернаторів вибирають кандидатів на президента і віце-президента. Від 1912-го року аж 9 президентських кандидатів обидвох великих партій були губернаторами, або колишніми губернаторами. Тільки під час виборів в 1960-му році між президентськими кандидатами не було губернаторів, і це був перший такий випадок від 1908-го року. Сподіваються, що в 1964-му році від демократів кандидуватимуть президент Кеннеді і віце-президент Линдон Б. Джансон. Але від республіканців, крім можливої кандидатури сенатора Беррі Голдвотера можуть кандидувати губернатори, якщо будуть цього року вибрані, Нелсон Рокефеллер і Ричард М. Нiксон. Преса називає ще цілий ряд республіканських і демократичних губернаторів, які мають президентські амбіції в 1964-му р., або і пізніше. З-поміж губернаторів будуть і кандидати на віце-президентів в 1964-му р.

Збирають $62 мільйони на викуп 1,178 кубинських полонених

Ню Йорк. — Тут заснувався окремий Комітет із 52-ох осіб, який має зайнятися збіркою пожертв на викуп 1,178-ох кубинських полонених, які ще перебувають в неволі в Кастра внаслідок невдалої інвазії. Мають зібрати $62 мільйони. До цього комітету належать і деякі визначні особи, що живуть поза ЗДА. В Англії є частина цього комітету, до якого належить визначний економіст Чарлз Клор, і сестра пані Кеннеді, княжна Станіслав Радзівіл. Членами Комітету є емеритований генерал Л. Д. Клей, генерал летунства Е. Р. Квесада, кардинал Бостону Кушінґ, протестантський єпископ Джеймс А. Пайк. Кубинські втікачі тішаться, що цей комітет щасливо розв'яже справу кубинських в'язнів.

Секретар рільництва обороняє урядову фармерську програму

Вашинґтон. — Секретар рільництва Орвіл Л. Фрімен заявив після конференції з демократичними членами Палатної Рільничої Комісії, що він не припинить боротьби за те, щоб Конґрес таки ухвалив таку фармерську програму, яка дозволяла б урядові контролювати засівні площі під окремі зернові і кормові культури, щоб можна було зменшити ті запаси харчових прадукцій, які лежать в урядових магазинах і які вартують коло $9 більйонів. Фрімен заявив, що в 1963-му році знов внесе свою програму до Конґресу, а покищо треба буде просити Конґрес, щоб продовжив на один рік ту програму, яка обов'язує тепер. Сенат прийняв був урядову фармерську програму, а Палата Репрезентантів відкинула її незначною більшістю 215 до 205 голосів. Перед голосуванням була надія, що Палата ухвалить урядову пропозицію.

● **Департамент** парків при Міській Раді Ню Йорку призначив дол. 357,830 на перебудову Томпкінс Парку в долішній частині міста між 7-ою та 10-ю вул. і евнями А. і Б. Там збудують сцену для концертів в південній частині парку і грище в північній. Залишаються старі дерева в центрі парку, які давніше пропонували вирубати. „Зрубати ці 100-літні дерева, казали старі мешканці долішньої частини міста, це значить забрати душу парку".

ПОВНО ВОДИ І АНІ КРАПЛІ, ЩОБ НАПИТИСЬ! Цю відому фразу корабельних розбитків у солоній воді океану міг би дослівно повторити й 26-літній в'язень у Питсбурґу Роберт Пейн, що виліз на високий на 500 стіп збірник води у в'язниці ((на фото його показує стрілка) і з цих висот ставить свої домагання в'язничній сторожі.

ВІДВІДУВАЧ З ФІЛІПІН. — З офіціяльними відвідинами приїхав до Вашинґтону філіпінський віце-президент Еммануель Пелез. Він матиме конференцію з президентом Кеннеді, секретарем оборони МекНамарою та іншими високими представниками уряду, а тим часом конферує з асистентом державного секретаря Аварелем Гарриманом.

ЗДА запевнили Пейпінґ, що не будуть підтримувати атаки проти нього

Варшава. — Американський амбасадор у Варшаві Джон М. Кебот заявив комуно-китайському амбасадорові Ванґ Пінґ-нанові в імені уряду ЗДА, що ЗДА не підтримуватимуть евентуальної атаки збоку вільного Китаю проти китайського суходолу, на якому володіють комуністи. Але водночас названий амбасадор висловив стурбування американського уряду з приводу зосереджування великих збройних комуно-китайських сил над протокою Тайвані та пригадав, що ЗДА виконають своє договірне зобов'язання супроти Вільного Китаю, якщо він став би предметом комуністичної атаки. Американський амбасадор мав промовчати непевну справу, чи уряд президента Дж. Ф. Кеннеді боронитиме острови Квімой і Матсу, якщо комуністичний Китай почав би їх знову атакувати, як це ділось в 1954 і 1958 р. Хоч ЗДА за писаним договором не є обов'язані до такої оборони, проте през. Айзенгавер признав, що атака проти названих малих островів у протоці Формози є безпосередньо пов'язана з загрозою для самої Формози та підтримав оборону тих острівців 7 ою фльотою, постачанням оборонцям Квімою і Матсу та летунством. Вільно-китайська, завжди дуже добра й докладна розвідка твердить, що китайські комуністи зосередили понад 200,000 піхоти, по 300 бомбардувальників і 800 гармат напроти названих островів.

В. СССР засуджено знову 5 осіб на смерть за спекуляцію

Москва. — „Советская Белорусь" з минулої суботи повідомляє, що 5 осіб засуджено в столиці Білорусі Мінську на смерть та 13 на в'язничні кари від 5 до 15 років за недозволену торгівлю чужими валютами і золотом. Групу „спекулянтів" називає совєтська газета „бандою Бурсака", бо їх лідером був буцімто якийсь Михайло Бурсак, який в минулому вже відсидів раз три роки в'язниці за торгування черевиками на чорному ринку, а потім, в 50-их роках був засуджений на 8 років в'язниці за злодійство. З-поміж 18-х оскаржених у тому процесі у М'єнську, найменше сім осіб — за коментарями західньої преси — має жидівські прізвища. Акт обвинувачення закидає підсудним, що вони заробляли річно „мільйони рублів" та що знайдено при них „кілька пудів золота". Їхні торговельні операції валютою і золотом не обмежувались до Білорусі а охоплювали ще міста Ригу, Ковно (Кавнас), Вильно, Кишинів, Львів, Київ і Ленінград. Крім Бурсака засуджено на смерть Хаїма Хіґера, Маєра Віленського, Івана Мельничука і Ніколая Курчакова. Вік підсудних хитався між 25 до 65. Західня преса, подаючи вістку про цю подію, звертає увагу, що саме тиждень тому передано совєтському амбасадорові у Вашинґтоні Анатоліві Добриніну меморіял, підписаний 223 видатними американськими діячами, з закликом до совєтського уряду, щоб скасував кару смерти за економічні проступки.

Пакістан таврує Москву за її становище в Раді Безпеки щодо Кашміру

Карачі. — Пакістанський міністер закордонних справ Мохаммед Алі заявив, що минулотижневе „вето" Совєтів на Раді Безпеки Об'єднаних Націй проти резолюції в справі Кашміру було для Пакістану „великим ударом і джерелом глибокого жалю". Водночас пакістанський міністер дякував З'єдиненим Державам, Британії, Франції й іншим країнам, які підтримали були резолюцію, яка закликала Індію і Пакістан до мирного полагодження спору за Кашмір та пригадувала в цій справі резолюцію Об'єднаних Націй, що поручала плебісцит у Кашмірі. Совєтське „вето" вбило цю минулотижневу резолюцію, але Пакістан дістав моральну сатисфакцію, що 7 держав голосувало „за" та що тільки дві комуністичні держави голосували „проти"; дві невтральні країни — Об'єднана Арабська Республіка і Гана, які обіцяли Пакістанові підтримку, стримались від голосування під сильним натиском збоку Індії, яка тепер „обурена" на ЗДА, Британію й Францію, що вони не захотіли підтримати її імперіялістичного становища, що його займає у справі Кашміру. В останніх часах СССР залицявся да Пакістану, нацьковуючи його проти Індії. Тепер СССР солідаризується з Індією — проти Пакістану. Тому відносини між Пакістаном і СССР знову сильно напружені.

Тиждень Поневолених Народів в Шикаґо

Третє з черги відзначення Тижня Поневолених Народів, започатковане окремим розпорядком кол. президента ЗДА Айзенгавера в 1960 році, відбудеться в Шикаґо цього року в часі від 15 до 21 липня. В Шикаґо, за ініцiятивою управи міста, як і минулого року, відбудеться з цієї нагоди велика маніфестація в неділю 15 липня о год. 2-ій в Ґренд Парку, близько озера Мишиґен, з участю 25-ох національних груп, в тому числі й української, різних американських церковних, патріотичних, ветеранських і інших організацій під проводом окремого комітету з посадником міста Ричардом Дейлі на чолі.

ЗАХІДНЯ ЕВРОПА ХОЧЕ ЄДНОСТИ ТА СПІВПРАЦІ З ЗДА НА БАЗІ РІВНОСТИ

Бонн. — Так званий Комітет дії для З'єдинених Держав Европи, себто приватна, але дуже впливова організація зложена з парляментаристів і видатних політичних та професійно-робітничих діячів шістьох західньо-европейських країн, які є членами Европейської Економічної Спільноти (Спільного Господарського Ринку), проголосив одночасно в столицях тих шістьох країн — Франції, Західньої Німеччини, Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембурґу — заяву, яка в рішучому тоні підтримує повну економічну і політичну єдність Західньої Европи включно з Британією. Цей Комітет підтримує заходи Британії щодо прийняття її до Спільного Господарського Ринку та підписання з нею договору, який „започаткував би" західньо-европейську політичну унію. Водночас у тій декларації говориться про необхідність тісної співпраці з З'єдиненими Державами Америки на базі „партнерства між рівними", щоб через те осягнути більшу силу однаково Европи й Америки. Ця сила, кажеться в отій знаменитій декляраціі, є передумовою миру між Сходом і Заходом. „Кожний інший шлях довів би наші окремі країни до безцільних авантур та зберіг би того духа вищости та верховодства, який не так давно довів був Европу над беріг руїни та міг би й тепер знищити світ". Західні коментатори звертають увагу, що ту декляраціо свідомо проголошено тепер, маючи на увазі, що в наступному тижні будуть продовжуватись може й вирішні переговори в Брюсселі про приступлення Британії до Спільного Господарського Ринку та що в тому першому тижні липня прибуде до Парижу канцлер Конрад Аденауер для надзвичайно важливих розмов з президентом де Голем. Президентом Комітету дії для З'єдинених Держав Европи є Жан Монне, колишній французький міністер фінансів, колишній голова Стально-вугільної спільноти, один з найвидатніших французьких діячів-економістів та фанатичний звеличник ідеї західньо-европейської економічно-політичної унії. Проголошена тепер декларація посередньо звертається проти де Голя, який підтримує тільки ідею конфедерації західньо-европейських держав із повною суверенністю кожної держави та без якогось надрядного чинника, в користь якого члени тієї конфедерації мали б зрікатись частини своїх суверенних прав. Західня Німеччина, яка звичайно солідаризується з Францією, цим разом підкреслила повну згоду з проголошеною заявою Комітету дії для З'єдинених Держав Европи. Стверджено це на пресовій конференції у Бонні, на яку з'явились представники однаково керівної Християнсько-демократичної партії, як опозиційної Соціял-демократичної. Одночасно в Штрасбурзі у Франції Европейський парлямент, зложений з представників парляментів всіх шістьох держав Спільного Господарського Ринку, прийняв резолюцію, яка теж сприяє прийняттю Британії до Спільного Господарського Ринку, проте відкидає британські вимоги щодо спеціяльних для Британії поступок, які брали б під увагу її зв'язки з членами Британського Коммонвелту. Резолюція західньо-европейських парляментаристів вимагає, щоб після перехідного семирічного періоду Британія стосувала до членів Коммонвелту ту саму митну тарифу, яка обов'язуватиме всіх членів Спільного Господарського Ринку у відношенні до всіх не-членських держав.

Австрія шукає протекції Франції щодо Спільного Господарського Ринку

Париж. — Австрійський канцлер Альфонс Горбах приїхав в минулий понеділок до Парижу з дводенною офіційною візитою та, насправді, задля нарад у справі приступлення Австрії до Спільного Господарського Ринку. Швеція, Австрія і Швайцарія, три невтральні країни, які формально все ще належать до т. зв. „Зовнішніх сімох", себто економічного бльоку сімох країн під проводом Англії, зголосили — слідом Англії — бажання приступити до шестичленного Спільного Господарського Ринку, однак без політичних зобов'язань того союзу. Франція найбільше противиться цьому, вважаючи, що таке частинне членство країн, які хочуть зберегти свою політичну невтральність і тому не хочуть перейняти на себе політичних зобов'язань того економічного бльоку, — тільки послабить цей бльок. Тим часом Австрія знаходиться у дуже незручній ситуації: понад половину її закордонної торгівлі стосується шістьох країн Спільного Господарського Ринку (Франція, Італія, Західня Німеччина, Бельгія, Голляндія і Люксембурґ). Коли б Спільний Господарський Ринок, як цілість позбавив Австрію тих привілеїв, що їх мають члени того економічного бльоку, себто митної унії і т. п., то це був би великий удар по господарці Австрії. З другого боку, вона зв'язана договором, що їй забороняє приступати до будь-яких закордонних політичних союзів. СССР виразно погрожує Австрії, щоб не приступала до Спільного Господарського Ринку. В цій справі канцлер Горбах їздив недавно до Вашинґтону і тепер старався переконати президента де Голя, щоб той не робив труднощів Австрії в її важкій господарсько-політичній ситуації.

У СВІТІ

● **В Марокко** уряд закрив бюро жидівської допомогово-переселенської організації Гайас, закинувши їй, що вона недозволеними способами пропаґує виїзд жидів до Ізраїлю. Від жовтня мин. року виїхало туди 25.000 марокканських жидів. На недавній конференції в Каїро, на якій був приявний також марокканський король Гассан II., президент Об'єднаної Республіки Нассер скаржився, що щораз новий доплив жидів до Ізраїлю скріплює Ізраїль, що його всі араби вважають надалі ворогом ч. 1.

● **Люї Лекуан**, 74-літній французький анархіст і пацифіст, переводить вже четвертий тиждень демонстраційну голодівку, вимагаючи звільнення коло 150 молодих французів, що перебувають у в'язниці за спротив проти обов'язкової військової служби. Французький уряд погодився звільнити 28-х пацифістичних фанатиків та зголосити законопроєкт про частинне визнання „пацифістичної совісти", яка не дозволяє служити у війську. Лекуан перебуває у шпиталі і стан його здоров'я дуже поганий.

● **Королева Єлисавета** і її чоловік князь Філіпп Единбурзький відвідають Австралію і Нову Зеляндію в лютому і березні наступного року, — офіційно проголошено.

● **В Італії** кругло 100.000 осіб дістали „диплом грамотности", якої вони вчилися — з телевізійних лекцій. В Італії є все ще коло 2 мільйони неграмотних. Ця телевізійна програма проходить під назвою „Ніколи не запізно" і є методичним курсом грамотности.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Прогнання молитви зі школи

Найвищий Суд прийняв у минулий понеділок 25-го червня ц. р. рішення, яке, мабуть, можна вважати за клясичний зразок такого цупкого, вузького й ригористичного зберігання букви закону, яке не бере під увагу практичних неґативних наслідків для моралі та духового клімату громади. Стаючи в обороні Першого Додатку до Конституції з 15-го грудня 1791-го року, що виключає приймання законів, „які встановляють релігію або забороняють вільне виконування її", Найвищий Суд рішив, що виголошування в публічних школах Ню Йорку, з доручення її Шкільної Ради, коротенької щоденної молитви з 22 слів, — перечить Конституції і тому є недопускальне. Таким чином Найвищий Суд задовольнив скаргу п'ятьох батьків — двох жидів, одного безвизнаневого члена Т-ва Етичної культури, одного протестанта і одного атеїста — невдоволених, що їхні діти мусять брати участь в отій щоденній молитві, виголошуваній перед початком шкільної науки. Рішення Найвищого Суду стосується заборони не тільки тієї молитви в нюйоркських школах, але й подібних молитов чи читання витягів із Біблії в численних інших американських школах, головно в південних стейтах.

З найвищих місць католицького і протестантського світу в Америці озвалися негайно голоси гострої критики на адресу Найвищого Суду за це його рішення. „Я приголомшений і переляканий", — заявив кардинал Френсіс Спеллман. „Остаточно треба буде перевірити це рішення і знайти шлях назад до релігійних основ нашої країни", — заявив Артур Кінсолвінґ, президент Протестантської Ради в Ню Йорку. "Це — новий крок в напрямку до виключення релігії із З'єдинених Держав", сказав відомий протестантський проповідник Біллі Ґреґем. Член Найвищого Суду Поттер Стюарт, який не солідаризувався з рішенням своїх шістьох колеґ, як і різні світські та духовні коментатори, негайно звернули увагу на велику непослідовність цього рішення і на похмурі наслідки, які загрожують, коли б ригористично проводити це рішення в життя.

Так ось звернено увагу, що відокремлення Церкви від держави за американською Конституцією далеко не є відреченням від Бога і релігії. Навпаки, сама Конституція датована „17 вересня Року нашого Господа 1787": Президент присягає, тримаючи руку на Біблії, — кожна сесія і кожне засідання обох палат Конгресу починаються молитвою, що більше — перед початком кожного засідання Найвищого Суду його члени стоячки вислухують молитовний заклик, виголошуваний урядовцем, — збройні сили країни мають капелянів різних віровизнань, в американському Гимні є молитовний заклик: „щоб Небо спасло країну", і ствердження: „Наше гасло — у Бозі наша віра".

Найвищий Суд покликається на 1-ий Додаток до Конституції та інтерпретує його ригористично, як такий принцип відокремлення Церкви від держави, що забороняє й молитви у публічних школах. Найвищий Суд є інтерпретатором Конституції, але він складається з людей, які не є непомильні. Але як принцип відокремлення Церкви від Держави — це одне, а друге — це є незаперечна правда, що ні окрема людина, ні нарід не можуть жити без віри в Бога. Безвірство, оперте на матеріялістичному світогляді, яке не визнає релігійного виховання молоді, в практиці приводить до занепаду моралі і нехтування етичними вартостями, що їх сформував передусім християнізм. Найвищий Суд напевно не хотів і не хоче таких наслідків для ЗДА.

Спонтанна реакція американського громадянства проти рішення Найвищого Суду, гострі заяви протесту і заповідження законодатних заходів для запевнення молитві права у школі — це все дуже відрадний прояв того здорового духа в нації, що відкидає матеріялізм і поклоняється Богові.

Соте „вето" Совєтів

В п'ятницю минулого тижня, 22-го червня ц. р., Совєтський Союз зголосив у Раді Безпеки Об'єднаних Націй соте з черги „вето", яке унеможливило прийняття резолюції в справі скарги Пакистану проти Індії щодо Кашміру. З цієї причини американський амбасадор Адлей Стівенсон ствердив, що Совєтський Союз користувався своїм правом „вета" для різних цілей. Передусім він перешкоджав ним різним державам „зайняти належне їм місце в Об'єднаних Націях". 13 разів совєтське „вето" служило підтримці совєтської агресії супроти чужих територій. В інших випадках СССР уперто й послідовно вбивав своїм „вето" кожну конструктивну розв'язку проблем, якщо тільки вона не йшла по лінії совєтського імперіялізму та намагання сіяти у світі заколот. Заввагу Стівенсона, які були тільки ствердженням загальновідомої істини про політику Москви на терені Об'єднаних Націй, викликали зрозумілу лють у Платона Морозова. Цей большевицький „дипломат", що звик до гострої цензури не тільки слова, але й думок в Совєтському Союзі, домагався відібрати голос американському представникові і пінився, коли президент Ради Безпеки, француз Арман Берар, пояснював, що він не має права позбавляти постійного члена цієї Ради Безпеки можливости вільного вислову своєї думки. Тоді Морозов домагався, щоб ціла Рада Безпеки заперечила становище свого президента в цій справі, і треба було довшого часу, щоб урозумити його. Тоді він задовольнився виголошенням лайливої промови на адресу З'єдинених Держав.

Коли йде про цей останній випадок, то він характеристичний як для згаданої принципової настанови Совєтів сіяти неспокій у світі через підтримування вогнищ конфліктів, так і для подвійної міри новопосталих країн. Вимагаючи права самовизначення в усіх тих випадках, коли річ йде про послаблювання західніх европейських держав, Совєти є проти права самовизначення не тільки для під'яремних країн СССР і не тільки для східніх німців, але й для народу в Кашмірі, дарма що в цій справі існує давня, досі не виконана резолюція Ради Безпеки. Кашмір, гориста провінція на півночі колишньої коронної колонії Британії, став кістю незгоди між буддистською Індією і мусульманським Пакистаном від часу поділу тієї колонії на дві незалежні держави. Хоч Кашмір на 77% мусульманський, Індія зайняла своїм військом дві третини його території, а в 1957-му році анектувала її і з того часу відмовляється від будь-якого мирного, компромісового способу полагодження того конфлікту. Вона не кориться постановам Об'єднаних Націй, не хоче в цій справі піддатися рішенню Міжнародного Трибуналу в Гаазі, не хоче посередництва будь-якої третьої держави, ані безпосередніх переговорів з Пакистаном. Претендуючи на ролю проповідника міжнародної моралі, індійський прем'єр Джавагарлал Неру та його найближчий приятель і дорадник, військовий міністер Крішна Менон, що здобув собі сумну славу, як адвокат комуністичного Китаю, визнають у практиці тільки одну мораль: власної імперіялістичної політики, коли йде про загарбану територію Кашміру.

Ясно, що Москві залежить на підсичуванні того затяжного конфлікту. Коли, наприклад, у висліді п'ятничного голосування, Неру лаяв в індійському парляменті Британію, ЗДА і Францію за їх об'єктивне становище в справі Кашміру, то це була приємна подія для Москви. Коли Індія, в обороні Кашміру проти прозахіднього Пакистану, хоче купити військові джети в Совєтах, то це теж мила для Москви справа. А що такі речі паралізують Об'єднані Нації, ширять у світі неспокій і збільшують можливість „льокальних" воєн — тож це саме і є ціллю політики СССР

БАТЬКИ ПРЕЗИДЕНТІВ ЗДА

Довга недуга 73-літнього Джозефа П. Кеннеді, колишнього американського амбасадора в Лондоні і батька теперішнього Президента, звернула увагу журналістів на ролю батьків попередніх президентів ЗДА.

Джозеф П. Кеннеді заявив був ще перед виборами в 1960-му році, що він після інавгурації не житиме близько Вашингтону і не старатиметься впливати на свого сина в Білому Домі. Він сказав: „Якщо Джек потребуватиме моєї поради, — а я маю багато досвіду в різних проблемах, — то він знатиме, де мене знайти. Але я твердо переконаний, що старші люди не повинні пхати носа до справ своїх дітей".

Це — типова заява батька, який забезпечив своєму синові відповідну освіту і після того залишив його стояти на власних ногах.

Проте, Джозеф П. Кеннеді не зміг стриматися від того, щоб не складати пресі заяв про свого сина після того, як він став кандидатом на президента. Виборці хотіли знати, яке буде відношення колишнього американського амбасадора в Лондоні до майбутнього президента. Як відомо, Джозеф П. Кеннеді був проти того, щоб ЗДА встрявали у війну, яка почалася в Европі 1939-го року.

В 1957-му році Джозеф П. Кеннеді заявив репортерам, що він намовляв свого сина Джека кандидувати на становище в Конґресі, бо це — його обов'язок працювати в законодатній частині уряду. В 1960-му році, за місяць перед інавгурацією, батько Президента признав, що його син, як наймолодший президент-елект, стоїть перед великим завданням. Але він зараз же додав до цього: „Труднощі спричиняють смуток, але вони дають також нагоду стати славним і великим".

В січні 1961 року Джозеф П. Кеннеді і його дружина Ровз були свідком інавгурації свого сина. Крім них, тільки батьки президента Ю. С. Гранта (1868 - 1876) дожили до того, що їх син був у центрі уваги на цій найбільшій урочистості в країні. Мати президента Гранта не люби на парад і на інавгурації не була присутня, зате батько його брав у ній активну участь. Під час паради він упав і тим відтягнув увагу приявних від самого президента.

Президент Теодор Рузвелт (1901 - 1908) склав найшляхетнішу данину своєму батькові, який помер на пістряка ще тоді, коли він був 19-літнім студентом Гарвардського університету. Теодор Рузвелт сказав про нього такими словами: „Він був для мене всім — батьком, компаньйоном та приятелем. Він ділив зі мною всі радощі і тим їх подвоював; він злагіднював мої нечисленні клопоти, що я мав".

Батько президента Джеймса А. Гарфілда (1880 - 1884) помер, коли його син мав лише один рік. Батько Джорджа Вашингтона відійшов від свого славного сина тоді, коли він мав 11 років. Батько президента Герберта Гувера помер тоді, коли його синові сповнилося 6 років. Його мати заробляла на життя кравецтвом. Тисяча долярів забезпечення по 34-річному батькові пішли на освіту дітей. Мати померла також на 34-му році життя. Колишній президент Герберт Гувер у своїх спогадах пише про те, як він, бавлячись у кузні свого батька, босою ногою став на гаряче залізо. Слід від розпеченого заліза і досі залишився на його нозі.

Два президенти народились після смерти своїх батьків: Андрю Джексон (1828 - 1836) і Рутерфорд Б. Гейєс (1876-1880). Президент Міллард Філлмор (1850 - 1852) народився від бідних батьків, які мешкали в дерев'яній халупі і мали 9 дітей. Його батько Нетеніл Філлмор не хотів жити в Білому Домі. „Я не люблю там бувати — казав він. — Це недобре місце і для Мілларда. Я хотів би, щоб мій син жив тут, в Боффало". Він помер, коли син закінчив свою каденцію.

Батьки трьох президентів були губернаторами: Вілляма Г. Гаррісона (1836 - 1840) і Джана Тайлера (1841 - 1844) губернаторами Вірджінії, а Франкліна Пірса — губернатором Ню Гемпширу. Батько президента Вілляма Г. Тефта (1908 - 1912) був секретарем оборони. Священиками були батьки президентів Честера Артура (1881-1884), Гровера Клівленда (1884 - 1888) і Вудро Вільсона (1912 - 1920). Ніхто з них не дожив до того дня, коли їхні сини входили до Білого Дому.

Фермерами були батьки аж 19-ох президентів. Серед них найславнішим був батько президента Кальвіна Куліджа (1923 - 1928), який працював як нотар і о 2-ій вночі 3-го серпня 1923 відібрав президентську присягу від свого сина, віце - президента Кальвіна Куліджа, коли прийшла вістка про смерть президента Воррена Гардінґа. Син перебував тоді на відпочинку в батька в Плимуті, Вермонт.

Ні один президент не був єдиним сином у своїх батьків. Шість президентів народились від другої жінки своїх батьків: Вашинґтон, Пірс, Бенджемін Гаррісон, Тефт і Ф. Д. Рузвелт. Д-р Джордж Т. Гардінґ був єдиним з-поміж усіх президентових батьків, який ще жив, коли від паралічу помер його син, президент Воррен Дж. Гардінґ.

Колишній президент Гаррі С. Труман назвав свого батька - конфедерата „найкращим торгівцем кіньми в цій країні". Батько Трумана помер на 64-му році життя в 1915-му році.

Батько колишнього президента Двайта Д. Айзенгавера помер тоді, коли його син мав 51 рік.

НА ПАСІЦІ

Дадан. Дупляика.
На березі білій
Іконка праведних Зосима
і Саватія.
Над вуликами-кельями
день цілий
Кружляє працьовита
братія.

Несуть у келії ченці крилаті
Мед золотий і віск
на жовті свічі . . .
Привіт мій вам,
працьовники завзяті,
Уклін мій вам,
невтомні будівничі!

Невпинно цілий день
працює братія,
А вечером стихають
в кельях шуми руху.
Іконка праведних Зосима
і Саватія
Вартує монастир
від злого духу.

О. СЛІСАРЕНКО

М. Чировський

СОЦІЯЛІСТИЧНА ЕКОНОМІЧНА СПІЛЬНОТА СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ

В останніх днях травня Хрущов дуже гостро заатакував Европейську Господарську Спільноту шістьох західньоевропейських країн — Італії, Франції, Федеративної Німецької Республіки, Бельгії, Голляндії і Люксембурґу. Він називав ЕГС імперіялістичною, монопольною і агресивною організацією капіталістів, створеною для уярмлення економічно відсталих народів Азії та Африки, для знищення країн, в яких будується соціялізм.

Західня преса, коментуючи цей виступ Хрущова, стверджує, що він є доказом затривоження большевицьких проводирів швидким економічним ростом західньоевропейських країн. А це є запорукою політичної й мілітарної сили вільного світу, його можливостей успішно опертися комуністичній агресії.

Поденервування Хрущова має ще й іншу причину, на яку західні коментатори не звернули належної уваги. Існує бо ще від 1949-го року в Східній Европі так звана Рада Взаємної Господарської Допомоги, — установа, яка включає в себе вісім країн: СССР, Польщу, Чехо - Словаччину, Східню Німеччину, Мадярщину, Румунію, Болгарію і Альбанію. Цю Раду (РВГД) створено під натиском Москви, як противагу до Пляну Маршалля і Організації Европейської Економічної Співпраці (ОЕЕС), які мали своєю ціллю сприяти відбудові повоєнної Европи при допомозі Америки.

РВГД поступово поширювала свої компетенції і засяг дії. Спочатку йшло головним чином про співпрацю країн, які до неї належать, і нібито матеріяльну підтримку збоку Совєтського Союзу. Але згодом проведено далекойдучу економічну інтеґрацію поміж членами Ради і посилено залежність тих „соціялістичних" країн від СССР. Таким чином РВГД перетворилась у знаряддя московської імперіяльної політики.

За дванадцять років чимало зроблено у рямах РВГД. Але все ж таки успіхи цієї „господарської співпраці" плянованих колективних економік не тривожили західніх країн ростом держав, в яких нібити будується соціялізм. Европейська Господарська Спільнота побудована на засадах господарського індивідуалізму і свободи ринку, а комуністична спільнота РВГД спирається на принципи колективізму та економічного плянування.

І от ЕГС у знаменитому рості, його шість країн - членів у просперіті. А в Східній Европі — дорожнеча, великий брак харчів, недовиконування плянів і своєрідна депресія економічної системи. Це з очевидністю доказує вищість економічного індивідуалізму і є гострим запереченням комуністичного доктринерства. Справа, яка мусить дратувати і непокоїти тих, що вірять у марксистські теорії і їхню совєтську інтерпретацію.

Об'єктивно беручи речі, можна б навести декілька причин, чому Рада Взаємної Господарської Допомоги комуністичного світу залишилася далеко позаду Европейської Господарської Спільноти, багато молодшої від неї, коли йде про її успіхи у налагоджанні співпраці економічних інтересів.

Найперша причина — одержимість комуністів ідеєю індустріялізації. Упромисловлення даної країни видається комуністам половиною успіху в її комунізації. Тому в рямах РВГД наголошено індустріяльну ділянку і занедбано сільське господарство. Це відразу захитало балянс усіх заходів Ради, і тому сьогодні комуністичний бльок бореться з труднощами, яких не має Европейська Господарська Спільнота, де сільськогосподарське питання трактується як першорядне.

Подруге, Рада нібито мала на меті взаємну допомогу, але московські большевики цю мету зрозуміли по-своєму і через політичний тиск довели до максимуму експлуатацію сателітних країн. Це особливо уяскравлюється в міжнародній торгівлі. Між іншим, Совєти в більшості випадків платять за сирівці і продукти, імпортовані з сателітних країн, куди нижчі ціни, як за ці самі добра, імпортовані із західньоевропейських країн, і рівночасно на свої товари, експортовані до країн „народних демократій", накладають ціни вищі, як до країн вільного світу.

Отже, малі сателітні країни є таки предметом совєтського визиску і у великій мірі несуть тягар росту СССР, платячи за совєтський демпінґ на світових ринках. Розуміється, таке ставлення Москви знеохочує народи сателітних країн і ніяк не сприяє розвиткові РВГД.

Потретє, система плянового визначування цін — кажуть західні економісти — послаблює можливості співпраці між комуністичними партнерами. Такі ціни звичайно не відповідають ринковим умовам подажу та попиту і не віддзеркалюють ні коштів, ні вартости товарів. Вони по своїй суті є нереальні і ніяк не причиняються до успішности міжнародного обміну.

Четверта причина — розчарування сателітних держав, які сподівалися значно більшої допомоги від СССР, як противаги до Пляну Маршалла. Американська допомога вільному світові була куди більша. Але господарство СССР, продуктивність якого на 40% нижча від продуктивности економіки ЗДА, ніяк неспроможне на таку грандіозну допомогову акцію.

Поп'яте, відсутність приватної ініціятиви, конкуренції та вільних ринкових операцій в плянованих господарствах гостро обмежує можливості Ради Взаємної Господарської Допомоги в її змаганні із західніми країнами, а з ЕГС зокрема.

Але РВГД таки досягла якихось успіхів, хоч їх і перебільшується в совєтській літературі. І так, у засягу країн РВГД в значній мірі збільшено обмін товарами і послугами, при чому проведено спеціялізацію в окремих ділянках продукції. Також поширено співпрацю в ділянках техніки і дослідів, вишколу кадрів науковців та фахівців у плянувальній роботі.

Без сумніву, поодинокі країни - члени Ради, включно з СССР, куди більше відстали б у своєму розвитку, якби не ця співпраця і координація економічних заходів. А зокрема хрущовська семирічка мала б далеко більші труднощі, коли б не Рада Взаємної Господарської Допомоги.

125-ліття Шикаґо

У березні цього року минуло 125 років від дня інкорпорації міста Шикаґо. Тож у 1837-му році розпочався розвиток цього міста, що завдяки своєму положенню виросло на величезний торговельно - промисловий центр з 5-мільйоновим населенням. У своїм зверненні з цієї нагоди посадник Річард Дейлі заявив: „Шикаґо може з повною гордістю відзначувати цю річницю інкорпорації його як міста, бо ні одне місто в світі не зробило за такий короткий час такого великого "прогресу".

В цьому році в Шикаґо плянується спеціяльні ювілейні святкування, до яких передусім належатиме Виставка Прогресу Шикаґо над озером Мишиґен, в Нейві Пір, що триватиме від 25-го серпня до 3-го вересня: Відкриття цієї ювілейної виставки попередить парадний похід вулицями міста в п'ятницю 24-го серпня, в якому візьмуть участь різні організації та національні групи, в тому числі й українська.

Пропам'ятна ювілейна книга міста з'ясовує його розвиток на протязі 125 років, при чому кожна національна група матиме нагоду подати в ній коротку історію своїх поселень від перших днів появи поселенців тієї групи на терені Шикаґо та вкладу цієї групи у культурний і матеріяльний розвиток міста.

Українська національна група може з гордістю дивитися на свою участь в історії Шикаґо, що сягає до 1880-их років, бо хоч не видала вона в минулому незвичайних винахідників та сенаторів, але своєю тяжкою, повсякденною і чесною працею причинилася до феноменального росту міста. Українська група виховала вже третє, а то й четверте покоління з-поміж якого багато наших людей зайняли і займають визначні становища у промислі, у вільних професіях, в науковому, суспільно - громадському, політичному, фінансовому житті не тільки своєї громади, але всього многомільйонового міста, у якому не так то легко вибитися.

Отже, ювілей Шикаґо є також святом нашої української національної групи, є належною даниною для тих українських перших поселенців - піонерів, що, працюючи колись у багато гірших і тяжчих обставинах, розбудували місто, пам'ятали про свої духові та релігійні потреби, здвигаючи церкви, школи, доми для своїх організацій, творили пресу. А рівночасно не забували про рідний край — своїх близьких, земляків, „Просвіти", „Рідні Школи", університети, шпиталі і т. п. І про це ми не повинні ніколи забувати.

Ліґа Американців
Українського Походження
— Шикаґо

М. Скала-Старицький

У ТЕАТРІ НАЦІЙ В ПАРИЖІ

(1)

Цьогорічний театральний сезон у Театрі Націй в Парижі добігає кінця. Перед нами ще виступи московського Малого Театру, Франкфуртської опери, уругвайського Драматичного Театру з Монтевідео, грецького Театру з Атен, голляндського Королівського Балету та анґлійського Королівського Театру Шекспіра. Сезон триватиме до 9-го липня.

Я вже писав про виступи в цьому сезоні грецького Державного Театру, бельгійського Балету XX віку Моріса Бежара, італійського Театру Музичної Комедії Модуньйо-Скаля, американського Балету Пола Тейлора, польських. Драматичного Театру „Атенеум" з Варшави та хореографічно - мімічного із Вроцлаву, ірляндського Драматичного із Дабліну, юґославського із Загребу, чілійського актора Монтенеґро та ізраїльського міма Бертоноф. Тепер хочу поділитися враженнями з виступів Дойтше Гастшпільопер (Німецька Опера Гостинних виступів) та Байєрішес Штатсшавшпіль (Німецький Державний Драматичний Театр) з Мюнхену, корейського Народного Театру Пісні і Танців та шведського Королівського Драматичного Театру із Стокгольму.

Німці, від самого початку заснування Театру Націй в Парижі, беруть в ньому участь кожного року, і за кожним разом виходять переможцями в музичній ділянці не тільки великими ансамблями, досконалістю музичної зіспіваности, оригінальністю і свіжістю репертуару, але й сценічними поставами, модернізацією декорацій, багатством мистецьких ідей. Цього року, на жаль, досі так не було.

Першим театром, що репрезентував Німеччину на сцені Театру Націй в Парижі в цьому сезоні, була „Німецька Опера Гостинних Виступів", яка ставила буффо-оперу Моцарта „Ля Фінта Семпліче". Це дитячий твір геніяльного Моцарта, якому тоді, коли він писав цю оперу, було заледве 12 років. До того часу написав він уже кілька симфоній та інших інструментальних творів. Опера „Ля Фінта Семпліче" була першою його спробою у музично-театральній ділянці. І ця спроба вийшла дуже добре. Треба дивуватися, як 12-річний хлопчина міг так глибоко й цікаво відтворити, змалювати музично настрої, переживання, обеззброюючу наївність тогочасної аристократії та хитрість і інтеліґентність їхньої прислуги, простих людей.

Центром уваги, віссю дії цієї опери - комедії є молода і гарна покоївка, до якої залицяються всі старші панове і молоді ще лицарі - аристократи. Всі запобігають її ласки, змагаються в ґалянтності, в залицяннях, а хитренька покоївка всіх водить за носа, всіх обдурює обіцянками, а коли приходить час остаточного рішення, вибирає суджeного із свого середовища — молодого слугу, людину з народу. Так кінчиться ця на всі лади переспівана історія гарненької дівчини та її старих, багатих зальотників.

Моцарт прекрасно характеризує музикою всі ці постаті, їх думки й почування. Але недарма кажуть, що чим у мистецтві щонебудь простіше, тим воно трудніше. Ця стара істина яскраво вийшла наверх у цій виставі, яку музично оформлював і диригував Бернгард Павмґартнер, сценічно і хореографічно — Лео Недомански, а декорації і костюми проєктував якийсь Беле Бахем. Співаки - виконавці маловідомі і недосконалі. Вдячна публіка оплескувала їх сердечно, але преса була нелаcorrespondно ласкава. Декорації, гра, мізансцени, оркестра, співаки і костюми робили враження учнівського попису музичної школи, тільки не професійного, та ще й гостинного оперового театру. Так і написала паризька, іноді дуже поблажлива, музично - театральна критика.

Другим театром, що репрезентував Німеччину, був Баварський Державний Театр Драми з Мюнхену, який ставив нову п'єсу з життя варшавського ґетта, п. н. „Мур". Автор цієї п'єси Мілярд Лямпель, адоптував її на німецьку сцену Ганс Саґль, режисерував Курт Майзель, хореографічні вставки робив Гайнц Розен, а музичне й акустичне оформлення провів Майк Льотар. П'єса охоплює десять років панування нацистів — 1933-43 рр. У Німеччині бойкот жидівських крамниць, протижидівські закони, масові вивози жидів і — остаточна ліквідація ґетта. Все це виведене на сцену у двох діях і 12-ти відслонах, починаючи з того часу, коли Варшава була вже під німецькою окупацією.

Дія відбувається спершу на вулиці Варшави, де жиди вже відчували різні шикани. Потім вони у ґетті, здані на т. зв. власну самоуправу. На сцені, наче в калейдоскопі, пересуваються різні аспекти характеру жидівської людини: релігійна містика рабіна, наївна довірливість до заяв і обіцянок ворога, продажність і шкурництво, що морозить кров у жилах. Син видає рідного батька, щоб врятувати свою шкуру, родинні і зворушливі сцени солідарности і любови, над якими висить меч Дамокла — остаточне і невідкличне винищення всіх жидів: і тих, хто рятувався видаванням на смерть знайомих, рідних, і тих, хто наївно вірив в людяність ворога.

П'єса трагічна, може й не на часі вже сьогодні, але для нас, українців, і для цілого вільного світу вартісна тим, що часи ґетта ще не відійшли у минуле. Ми живемо у добі ґетта, яке кожної хвилини може відродитися, може бути всюди, де панує ненависть, еґоїзм і самолюбство. Де одна раса не дає ходу другій, де одні народи вважають себе ліпшими за інші. Всі імперії, всі завойовники — мілітарні чи економічні — завжди вважали себе вибранцями Бога, але історія всім їм доказала, що вони помилялись. Німецький театр, німецькі артисти виставою „Мур" на сцені Театру Націй доказують цілому світові „меа кульпа" німецького народу. І тому цю виставу треба вважати вдалою під кожним оглядом.

Після німців виступали корейці, про яких писав я минулого року. Вони і в цьому сезоні показали свій милий фолкльор під акомпаньямент оригінальних народних інструментів, на яких грають переважно жінки. Вони і танцюють і співають. Бравурну, темпераментну гру на шістьох барабанах виконала гарненька корейка, збираючи заслужені оплески. Цими барабанами вона полонила публіку. Мужчини в Кореї, принаймні ті, що на сцені, тільки подивляють і шикають від захоплення своїми, ніде правди діти, ніжними, як метелики, круглолицими, наче місяць уповні, подругами долі і недолі. Спів їх ніжний і монотонний, заколисуючий. Личка усміхнені, рухи ґраціозні.

І врешті перший раз у цьому театрі бачив я Королівський Драматичний Театр із Стокгольму, який ставив п'єсу шведського драматурга, великого, оспорюваного суперника Ібсена, Авґуста Стріндберга „Соната привидів". Стріндберґа вважали найперше за натураліста, потім за експресіоніста і навіть сюрреаліста. Після смерти признав його навіть Б. Шов і О'Нейл найбільшим генієм модерного театру. Непризнаваний у своїй рідній країні, Стріндберґ помер у 1912 році. Помер огірчений до такої міри, що в останніх роках життя писав свої твори не рідною, а французькою мовою і ставили їх у Парижі французькі театри з великим успіхом.

„Соната привидів" — одна з понад тридцятьох драматичних творів автора, що сьогодні, побіч Ібсена, Шекспіра і Шова, вважається найбільшим драматургом північних народів.

Можливо, що Стріндберґ великий новатор і реформатор шведського театру. Вистава „Соната привидів" на сцені Театру Націй, особливо зокрема декорації, видаються у сучасному Парижі надто реалістичними. Дуже добра гра акторів, які не впадають в екзальтацію, не надуживають жестів, не шукають дешевих ефектів.

Шведи залишили добре враження.

ДВАДЦЯТИЛІТТЯ УПА В САН ФРАНСІСКО

Заходом Відділу УКК в Сан Франсіско 5 травня в приміщенні УАП парафії відбулися святочні сходини — присвячені 20-літтю Української Повстанської Армії.

Реферат про УПА виголосив п. Ю. К. В ньому підкреслив такі важливі моменти: організація УПА в 1942 р. була історичною конечністю; треба було протиставитись німецьким плянам та зі зброєю в руках змагатись за відновлення української державности і незалежности. УПА була створена власними силами українського народу цілої України. Виразником цього була УГВР, покликана до життя в 1944.

Боротьбу вела УПА з усіма ворогами української державности: німцями, поляками, москалями; ліквідувала представників їх влади; своїми героїчними зусиллями не допустила до колонізації українських земель німцями вже під час війни; протиставилась духовому, економічному та фізичному винищенню українського населення московською владою; обмежила впливи польської партизанки на західньо - українських землях; за т. зв. лінією Керзона на захід від Сяну на відвічних українських землях; збройно спротивилась виселюванні українського населення на схід і до Польщі.

По рефераті одноханвилинною мовчанкою вшановано пам'ять всіх воїнів, що життя своє віддали за Волю Батьківщини.

Доповненням доповіді був реферат голови Відділу УКК інж. А. Ляска на тему „Завдання і можливості політичної еміграції". Хід думок реферату ось такий:

УПА вела боротьбу на українських землях із зброєю в руках, часто жертвуючи життям; політична еміграція не життям, а працею і жертвами повинна цю боротьбу продовжувати.

Одним із важних завдань політичної еміграції є помагати розбудовувати українську науку в своїй і чужих мовах. Треба усунути хибні поняття Західнього світу про Схід Европи, і Україну. Науковим установам, що по роботу провадять є НТШ та УВАН. Велику роботу веде НТШ у Франції. Видало досі Енциклопедію Українознавства, видає азбучну Енциклопедію та приготовляє Енциклопедію англійською мовою, що її видає університет в Торонто, а фінансує УНСоюз. Це основні наукові видання, які найдуть собі доступ до всіх університетів та поширять правду про Україну.

Обі ці установи об'єднують старших і молодших українських вчених, які вже вчать по різних американських коледжах і університетах та впливають на зміну поглядів і на приподну американську опінію.

Цим українським науковим установам, що ведуть таку велику роботу, мусимо допомогти членством та щорічними пожертвами, як це роблять американські громадяни, допомагаючи приватним вищим школам та культурним установам.

До щоденної преси подавати інформаційні статті про Україну із різних нагод та спростовувати зміст неправдивої інформації про Україну та її нарід.

Домагатися, щоб у приподних бібліотеках були відділи з українськими книжками в першу чергу англійською мовою.

Молодь, — це дуже важне завдання. Обов'язком батьків вивчити своїх дітей рідної мови та вихувати на свідомих українців. Але коли їм самим це трудно, то післати до шкіл українознавства, де вони вивчать і рідну мову і минуле України. Успіхи української національно - свідомої молоді в поширюванні правди про Україну в середніх школах, коледжах і університетах є загально відомі.

Піддержати своїм членством та пожертвами УКК та Державний Центр, які гідно репрезентують українську політичну думку на еміграції.

Не без значення є також організація виставок українського мистецтва, концертів, танкових виступів, музеїв, бо всі вони разом причиняються до поширення правдивого погляду на українську культуру.

В дискусії забирали голос: д-р Оренчук, п. Кульчицький, інж. Чабан, проф. Панасенко, Блищак та Ю. Каменецький.

Ю. К.

Загальні збори Осередку праці НТШ в Клівленді

12 травня в Пластовому Домі відбулися 4-ті Загальні Збори Осередку НТШ в Клівленді. Збори відкрив голова осередку проф. Володимир Радзикевич, а наради провадила президія в складі: проф. д-р Б. Андрієвський — голова, д-р Л. Винар — секретар. Із звіту секретаря проф. М. Ждана й скарбника інж. М. Бобкова приявні мали представлену повну картину праці Осередку за останні два роки. Тут у першу чергу треба відмітити доповіді для ширшого громадянства з окремим циклом, присвяченим ювілейним святкуванням Шевченківського Року. Секретар відзначив індивідуальну наукову працю місцевих членів НТШ, нагаслошуючи зокрема значення Інституту Східньоевропейської і Совєтської Проблематики при Джан Керол університеті, що директором є проф. д-р М. Пап.

З касового звіту довідуємося, що клівлендський осередок, завдяки пожертвам симпатиків НТШ, мав змогу вислати значну допомогу для НТШ в Ню Йорку й Парижі. Жива дискусія, переведена по звітах, доповняла звідомлення уступаючої управи. Сотн. А. Гончаренко, з рамени Контрольної Комісії, поставив внесок на уділення абсолюторії уступаючій управі, що й схвалено одноголосно.

З черги приступлено до вибору нової управи осередку й тут слід відмітити вибір проф. В. Радзикевича на почесного голову осередку. В склад нової управи ввійшли: д-р М. Пап — голова, проф. М. Ждан — містоголова, д-р Л. Винар — секретар, д-р М. Тиміків — скарбник, проф. Л. Бачинський — господар і архівар. Контрольна Комісія: проф. д-р Б. Андрієвський — голова, д-р А. Рубінгер і інж. М. Бобків — члени. Делегатами до Філії УКК — Українських Злучених Організацій Клівленду: д-р М. Грушкевич і д-р А. Рубінгер.

В оживленій виміні думок на тему майбутньої праці осередку підкреслено вагу наукової праці членів і можливості її поживлення. Нових членів до осередку приймається на основі їхньої наукової праці. Рівнож вирішено продовжувати збірку документів - матеріялів до історії поселення українців в стейті Огайо. Обговорено також справи, пов'язані з відсвяткуванням 90-ліття НТШ в Америці. На закінчення новообраний голова д-р М. Пап сказав короткє слово, підкреслюючи ролю наукової праці в нашій дійсності.

Л. В.

Зустріч з Людмилою Морозовою в Клівленді

Українська громада Клівленду від довшого часу не мала щастя вітати в себе українських артистів - малярів. Бували тут виступи визначних наших співаків, піяністів, але малярські виставки від довгого часу тут не було.

Багату українську мистецьку виставку започаткувала в Клівленді наша відома малярка Людмила Морозова. Її виставки відбулися по українських громадах в Ню Йорку, Філядельфії, Вашингтоні і Детройті. Відома вона і зі своїх виставок і навчальної студії.

Людмила Морозова має те „щось" серденьне і рідне у своєму способі малювання, що її картин не можна не любити. В них відчувається легіт рідних піль, розмах українських просторів, ясність і сонячність українського краєвиду. Оця сонячність і погідність її українського краєвиду особливо притаманна і чуттєва її стилю.

Ще в Німеччині 1946 р., будучи в переходовому таборі, обіцяв мені один любитель мистецтва познайомити мене з маляркою Людмилою Морозовою. Він сказав: „Вона має багато сонячности в своєму обличчі, а імпозантна її постать відбиває її від загалу".

На мене зробила вона враження наче представниці давніх княгинь України, уродженої княжки, представниці золотих піль України, степової людини, представниці аристократизму духа, українського народу. В неї поєднані прикмети визначних людей з одної сторони духова висота, аристократизм, а з другої незвичайна щирість, безпосередність, вміння відчувати долю людини. Пригадую, з яким зворушенням говорила вона про селянського хлопця-самоучка, що сам опинився в таборі і хотів вчитися гри на скрипці. Після першого пізнання ви розмовляєте з пані Морозовою, наче були б вже здавна знайомі.

Не дивно, що Людмила Морозова і як людина і як малярка здобула собі багато приятелів серед своїх і чужих. Серед німецьких кругів її знали й запросили до участи в німецькій виставці в Мюнхені 1948 р., яка відбувалася в „Домі німецького мистецтва".

Заходами Культурного Мистецького Відділу переселенчих таборів, яких в Ашафенбурзі в Німеччині було 5, влаштовано 1947 р. мистецьку виставку, в якій були заступлені різні національні групи. Український відділ вийшов імпозантно. А це завдяки багатому образів, якими збагатила виставку Л. Морозова, разом з іншими мистцями.

Великого формату, з розмахом і експресією мальовані українські краєвиди, портрети, квіти виділялися в залі й переносили глядача в країну краси, відривали око від інших образів. Ці саме завдячуючи заінтересування українським відділом та високе признання великого числа глядачів своїх і чужих.

Пані Людмила легко дає собі раду в Ню Йорку, хоч початки побуту в Америці також були тяжкі, то все ж із якомусь часі вона зробила собі серед американців як маляр і як вчитель малярства заснувавши свою студію. В листі до приятелів вона написала: „Серед американців знайшла я багато приятелів, які піддержали мене. Живу мистецтвом і музикою".

Заходом Об'єднання Українських Мистців в Америці влаштувала Л. Морозова в Ню Йорку вже 1960 р. власну виставку образів в числі 70. Виставка мала великий успіх, тому виготовлі влаштовано виставки її праць також у Вашингтоні та Дітройті.

Весною 1962 р. влаштувала Л. Морозова виставку своїх творів у Клівленді, заходом Т-ва „Український Золотий Хрест" в кімнатах Українського Пластового Дому.

Краєвиди рідної землі, Собор св. Софії, Полтавщина, мов живі стали перед глядачем. Краса американської природи подана в багатьох образах крізь призму власних почуттів, замріяности та інтуїтивности. В портретах захоплює глядача відтворення краси молодої рудої української дівчини, повної молодечої свіжости та жвавости — до передання багатої індивідуальности зрілої людини, повної глибокого переживання, задуми, рефлексії.

Може не всі глядачі вміють читати книгу мистецької розповіді переживань і надхнення, переданої барвою та пензлем, але всі стверджують одне: тут є щось, що підносить їх дух.

На виставці була присутня і сама мисткиня. Глядачів дуже багато. З Клівленду й околиці прибули гості, щоб не проминути нагоди безпосереднього контакту з мистцем. Багато із них бажає ці оригінальні речі мати в себе вдома.

Є в Морозової віра в людину, віра в красу, красу природи, в Божу невмирущу, невичерпну красу сотворінь.

Я. Г.

Виставка модерного мистецтва в Клівленді, Огайо

Від 44 років Музей Мистецтва в Клівленді влаштовує щорічно цікаву виставку модерного мистецтва, яка обіймає всі його ділянки, малярство, графіку, скульптуру, кераміку, емалі, ювілерство, текстилії та фотографію. Виставка незвичайно вартісна, а невелика скількість експонатів залишає враження есенційности та ексклюзивности. Цього тону додає їй також дуже старанно добиране селекційне жюрі, до якого запрошують найкращих знавців мистецтва в Америці.

Цього року бачимо тут імена світової слави, як Річард Шбенкорн з Каліфорнії та Дейвід Гер з Ню Йорку. Із тисяч надісланих творів кількасот доток дістається на виставку. Цьогорічна виставка начисляє 443 експонати 286 мистців. Вмімково багато в малярстві всіх напрямків і технік, дуже цікава і різноманітна кольористично та композиційно. Невеликий відділ фотографій, переважно чорно - білої, незвичайно вартісний. В відділі ювілерства оригінальна стилізована біжутерія в золоті та сріблі, переважно без додатку шляхетних чи півшляхетних каменів.

Виставка модерного мистецтва в Клівленді сама собою не є матеріялом для української щоденної преси. Цікаво для нас робить її те, що вона впровадила на мистецьке форум нове українське ім'я. Марта Гіряк, що саме закінчила студії в клівлендській академії мистецтва, прийшла нам в розмові, що вона без великих надій вислала на виставку дві малі олії і одно дереворит і пережила найбільше зворушення свого життя, коли дістала повідомлення, що жюрі прийняло на виставку всі три образи. Вповні оцінюємо її зворушення і думаємо, що, гратулюючи їй від клівлендських прихильників мистецтва масмо право в імені всіх любителів мистецтва погратулювати заслуженому „клянові" Гіряків, який на родинну листу великих імен впроваджує ще одного кандидата із своєї наймолодшої генерації.

Р. Т.

Виклади проф. д-ра Ю. Бойка в Мюнхенському університеті

Останнім часом Український Вільний Університет затіснив співпрацю з слов'янським семінаром Мюнхенського університету, — одного з найбільших і найстарших університетів Німеччини (1472 р.). Славістичні наукові інтереси з'єднали УВУ з слов'янським семінаром німецького університету. Напр., минулого року заходами семінара та УВУ спільно відзначено був Шевченківську ювілейну дату урочистою академією, в якій взяли участь з боку семінара проф. д-р Е. Кошмідер і проф. А. Шмавс, а з боку УВУ проф. д-р О. Кульчицький і проф. д-р Ю. Бойко. Праці конференції заплановано видрукувати окремим збірником. Професор Ю. Бойко запрошений на виклади до Людвіг - Максиміліян - Університету в Мюнхені як професор - гість і в біжучому літньому семестрі розпочав виклади. Темі його викладів: українська література на тлі західньо-европейських духових течій та українська й білоруська література у їх взаєминах та у відношення і до російської літератури.

Візитації Владики УАПЦеркви Архиєпископа Володимира на терені Твін-Ситі

На храмове свято парафії св. Юрія Переможця в Міннеаполісі, в неділю 13 травня прибув архиєпископ Володимир і в сослуженні о. настоятеля прот. Андрія Кіста та о. сотрудників Володимира Боровського й Миколая Ярмоловича, відслужив на передодні празника — в суботу Всенічну, а в неділю Архиєрейську Літургію. Владику вітали голова парафіяльної ради мгр Леон Папара й о. настоятель при вході до церкви. Церква була переповнена вірними й з інших наших парафій. Владика виголосив проповідь на тему: святі воїни в обороні Церкви. До Молебня стали всі наші священики Таніснті: о. Микола Антохій, д-р Володимир Левицький, Василь Уманець й вище згадані.

В часі парафіяльного обіду вітали Владику й парафію представники парафій та організацій.

В неділю, 10 червня арх. Володимир поблагословив новий іконостас в церкві св. о-ця Миколая, в при сослуженні о. настоятеля д-ра Володимира Левицького й священиків о. Володимира Боровського й о. Миколая Ярмоловича відслужив Архиєрейську Літургію. При вході до церкви вітали Владику голова парафіяльної ради Михайло Васунік й о. настоятель, заходами якого іконостас збудував мистець проф. Михайло Михалевич. Владика виголосив дві проповіді: про важливість іконостаса в православній церкві й Вселенські Собори. Мала церковця ледве помістила приявних вірних з усіх наших парафій.

На Молебен прибули всі інші і вище згадані наші священики.

Під час спільного обіду виголосили привітання священики й представники організацій Міннеаполісу й Сен Полу.

На свято Пресвятої Тройці 17 ц. м., Владика арх. Володимир служив знову в церкві св. Юрія в згаданому переді сослуженні. Його проповідь про таїнство Пресвятої Тройці, як і всі попереді, були глибоко - богословські.

Треба бути вдячним Всевишньому Провидінню, що в мінувші Владика Володимир щасливо перебув операцію в місцевій лічниці і знову підняся здоровий до служіння по наших парафіях своїх натхнених Архиєрейських Богослужб. — На многая Літа, Владико!

о. В. Л.

Концерт Марії Цісик

Дотепер мали ми змогу лише принагідно слухати фортепіянової гри Марії Цісик, що часто акомпанювала скрипакам. Тимбільше ми були зацікавлені її власним концертом, якого програма ставить до солістів високі мистецькі і технічні вимоги. Але вже по перших тактах фантазії С-моль Моцарта звернула вона нашу увагу на її гладку пальцеву техніку, заокруглене фразування і співний удар. Зручна педалізація допомогла в її грі видобути справжнє легато. Інтермецо А-дур Брамса мало правдиве відчуття, без пересадного патосу. „І шумить" Якименка — це був суб'єктивний експеримент, що до темпа і динаміки в молодої піяністки. „Колискову" того самого композитора загранo ніжно, поетично. М. Цісик справді „заспівала" на фортепіяні „пісню" В. Барвінського субтельним, м'яким ударом, як то все було бажанням композитора. Скерцо В-моль Шопена потребує щедрої технічної фінезі, але вono позначалося розмахом і делікатністю ліричних місць.

Етюд цис-моль Скрябіна був виконаний зі слов'янським темпераментом і снагою. Дебюсі і інтересні твори Донані заграно віртуозно і вони мали закінчити концерт піяністки, яка була змушена продовжувати його в Конгресовому рекорді. Гершвіна, Дебусі і де Фалля.

Марія Цісик це молода артистка з власною оригінальною індивідуальністю. В неї відчуваємо зрозуміння стилю, вітальний ритм і здібність пристосувати удар до різних емоційних настроїв.

Дарія Гординська-Каранович

Успіхи нашої молоді

Христина Притула, дочка Василя і Мирослави з дому Зінюк до Америки прибула в 1951 р. Від перших років ходила до школи українознавства при парохії Пресв. Серця в Бінгтемтоні, Н. Й.

В американській школі вчилася грати на скрипці, та грала в шкільній оркестрі. Кінчаючи 9-ту клясу, вибилася на перше місце, здобула нагороду „Америкен Ліджен" за музичну відзнаку гай скулу.

Перейшовши до гайскулу, цілий час була на „Почесному списку" та належала до „Почесного Товариства". Брала активну участь в різних організаціях в школі, а на запрошення американських організацій виступала з українськими піснями і танцями разом із сестрою Оксаною.

Свою музичну здібність проявила в хорі і оркестрі в школі, в хорі і оркестрі „Трі Ситіс Опера" та в „Комюніті Симфоні Оркестра".

Христина є пластункою від 1954 р., щороку відбувала пластові табори і вишкільні пластові курси. В 1959 р. зорганізувала на терені парохії гурток юначок, і провадить його досі. Належить до церковного хору.

Христина Притула

На закінчення школи здобула перші нагороди з хемії, німецької мови, та співу - музики.

Наполегливою працею і здібністю здобула „Ріджент" стипендію та повну стипендію на чотири роки від „Тамбуріцанс" до „Дюкейн Юніверсіті" в Пітсбургу. Христина хоче студіювати медицину.

Бажаємо Христині ще кращих успіхів в науці і праці.

О. А. П.

Хочуть ухвалити пенсії всім ветеранам першої світової війни

Вашингтон. — В Палаті Репрезентантів вже зібрали 196 підписів на петиції про те, щоб законопроєкт про місячні пенсії в сумі дол. 102.37 для всіх ветеранів першої світової війни передати з Комісії для Справ Ветеранів до повної Палати. Голова цієї Комісії конгресмен демократ із Тексасу Олін Е. Тіг противиться тому законопроєктові, який коштував би державну скарбницю коло дол. 11 більйонів. Конгресмен Тіг дав окрему заяву в Конгресовому рекорді, в якій заявив, що пенсії для всіх ветеранів першої світової війни нічим не є оправдані і були б дискримінацією всіх інших ветеранів із другої світової війни і війни в Кореї. На думку цього конгресмена тисячі ветеранів першої світової війни менше потребують пенсії від тих платників податків, які мусили б платити податки, щоб були фонди на ветеранські пенсії. Пенсії мали б діставати всі ті ветерани, які служили при війську принаймні 90 днів. Щоб Комісія мусила переслати проєкт Повній Палаті Репрезентантів — треба 219 підписів. Досі зібрано 196.

Загальні Збори 18-го Відділу ООЧСУ в Трентоні, Н. Дж.

Дня 15 квітня відбулися Річні Загальні Збори 18-го Відділу ООЧСУ. Збори відкрив уступаючий голова п. З. Федорович, а молитву провів о. Йосиф Атаманюк, сотрудник Української Католицької Церкви св. муч. Йосафата. Зборами проводила Президія в складі п. М. Головчак — предсідник, п. І. Понятишин — м-предсідник і п. О. Гоянюк — секретар. На зборах були заступлені представники організацій Визвольного Фронту, представник Відділу УККА та інших організацій.

Зі звітів управи можна було довідатися про пророблену працю. Це був доказ, що 18-ий Відділ працював не для членів Відділу, а для всезагальної української справи, для визволення України з-під московсько - большевицького ярма. Відділ зорганізував Політичне Віче під кличем — Українські Визвольні Змагання і байдужий світ. Головним прелегентом був гість з Европи — Мюнхену п. Васькович. Канцелярія Відділу прийняла і вислала 1000 писем. Відділ влаштував Свято Героїв, на якому виступив Чоловічий Хор Визвольного Фронту під диригентурою п. Евгена Королюка з Ню Йорку. Заходом Відділу відбулася Панахида, а після неї відбулися Святочні Сходини з рефератом у річницю смерти сл. п. С. Бандери; відзначено Український День; Відділ враз з усіма організаціями Трентону брав участь у відзначенні Роковин 22 січня, Проголошення Української Держави.

Відділ чимало передав цінних книжок англійською мовою до Бібліотеки міста Трентону, визначним американським діячам і професорам. Референт зовнішньо - політичних зв'язків постійно доручав АБН Корреспонденці для двох американських політичних діячів і професорові Ірішові з Престонського університету. Про один АБН журнал, в якому була згадка про смерть сл. п. С. Бандери, велася дискусія між проф. Ірішем і проф. російським Чеботарьовим. 18-ий Відділ здобув собі симпатію в мейора міста Трентону А. Голленда, у голови адвокатської Колегії д-ра А. Голлендонера, комішенера Адамса, конзуля Г. Прега і д-ра К. Відмера, директора департаменту геології і топографії. Вище згадані особи постійно одержують літературу англійською мовою про Україну. За ініціятивою 18-го Відділу ООЧСУ організації Визвольного Фронту заснували Кредитову Кооперативу. 18-ий Відділ ООЧСУ принципово, формально і правно являється політичною організацією, завданням якої є здобути Українську Самостійну Державу.

На доказ, що праця у Відділі велася добре, вказують цифри загального обороту відділової каси.

По вичерпанні звітів і дискусії вибрано нову Управу на 1962-ий р.: Зенон Федорович — голова, Михайло Шевців — 1-ий м-голова, Йосиф Яськів — 2-ий м-голова, Стефан Вілик — орг. референт, Осип Гоянюк — реф. зовн. пол. зв'язків, Олекса Пліщук і Дмитро Максимів — члени управи. Контрольна Комісія: Іван Понятишин — голова, Михайло Головчак і Андрій Галайдіда — члени.

Намічено плян праці на 1962 рік. По зборах відбулося прийняття для членів з родинами, а також були гості. Всі спільно і дружньо та з гумором провели вечір, тостмайстром якого був Стефан Вілик.

Слід згадати, що нововибрана управа за два місяці часу проробила багато праці. 5 травня влаштувала політичне віче проти поневолення московсько комуністичним колоніялізмом України. Віче відбулося в Словацькій залі Сокола. На віче прибуло багато українців, а також були чужі гості. Головним прелегентом в українській мові був ред. Ігнат Білинський, з американського боку промовляли посадник міста Трентону п. А. Голленд. Промовляв на віччу голова адвокатської колегії д-р А. Голлендонер. Віче удалося на 90 відсотків, яким проводив Осип Гоянюк. 18-ий Відділ ООЧСУ недавно закупив власний дім триповерховий, при головній вулиці міста Трентону і перешли буде господарем у власній хаті.

Ю. Гуцул

ПРИБУТОК У КОРОЛІВСЬКІЙ РОДИНІ

Шведський король Адольф з гордістю тримає свого двомісячного правнука, князя Карла Крістіяна Гогенцоллерна, що його породила його внучка, княжна Бриґітта, яку бачимо на світлині, ліворуч короля.

Олександер Півень

(Посмертна згадка)

24 квітня в Дармштадті (Зах. Німеччина) в старечому домі упокоївся ще один кубанський могікан, Олександер Пилипович Півень.

Він народився 16 червня 1872 року в станиці Павлівській Єйського Відділу на Кубанщині. Забракло йому коло двох місяців дожити до 90 років. Це місяць перед смертю він був бадьорий, писав листи й плянував, як зібрати свої вірші й видати одною книжкою.

Покійний в рідній станиці одержав освіту у двокласовій школі. Після двокласівки підготовлявся чотири роки на станичного писаря, відбуваючи при цьому й військову козацьку повинність по третьому розрядові. Після відбуття військової служби писарював в станицях. До революції по кубанських станицях роля писаря була значною: вони були головними дорадниками Станичних Рад, отаманів і таких же суддів. Переважаюча кількість писарів в кубанських станицях були козаки, до яких населення ставилось з довір'ям. Учителі (свої з козаків) і писарі були підставою громадського життя в станицях Кубанщини. Священики, як призначені переважно з Московщини, впливу на життя по станицях і селах на Кубанщині не мали.

Олександер Пилипович з молодих років багато читав і скоро в ньому прокинувся поетичний талант. Уже в 900 роках почали з'являтися його вірші. Друкувалися його вірші в російських „Кубанських Обласних Відомостях". У свій час цими віршами багато читачів цікавилися. Але віршування для покійного було лише побічним зайняттям, бо „на хліб" заробляв писарством та пізніше на посаді „участкового начальника" при Єйському Відділі в ст. Уманській. Покійний був скромною людиною і через це не міг знайти видавця, який зацікавився б виданням збірника його поезій.

Після революції й визвольних змагань поет залишитися на Кубанщині не захотів. У 1920 році вирішив для себе поневіряння на чужині прабильшим, ніж буття під окупацією червоної Москви. Через Кремську трагедію й інші дуже тяжкі етапи блукання покійний опинився в Югославії. В останній прожив 20 років, співпрацюючи в багатьох органах здебільшого еміграції, а найбільше в козачих виданнях. Гонорари за оту співпрацю, в гестах і журналах матеріяльно забезпечували його скромне битування, як про це він писав в останніх листах. На еміграції він почав писати вже й українською мовою. У цей період життя „Кубанський кобзар", як його називали кубанці, написав досить більших і менших поем, сатир, балад, дум, збірник гумористичних народних козачих оповідань, записаних ним на Кубані. Багато з отого літературного дорібку лишилося невиданим.

На еміграцію Олександер Пилипович виїхав із сином (кубанський старшина) і дочкою. Син вважав себе росіянином і не поділяв батьківського українства. Після другої світової війни покійний залишив Югославію й перенісся до Німеччини під британську окупацію. Коли розпочався виїзд з Німеччини, син і дочка виїхали за океан, а батько опинився в будинку для старих, в якому й помер самітнім.

Нехай оці рядки будуть грудкою землі на його могилу від земляка з далекої Кубані.

В. І.

Вісті з Каліфорнії

ВЕЧІР ТВОРЧОСТИ А. ЮРИНЯКА

Українське Літературно - Мистецьке Об'єднання Каліфорнії, маючи за собою вже кілька мистецьких імпрез, як академічний вечір, живі журнали, ювілейну імпрезу і т. д., влаштувало в неділю 6-го травня ц. р., вечір творчости літературознавця і письменника А. Юриняка в цілком відмінній формі: в читанні його творів, в деклямуванні віршів і в співах пісень на слова автора взяло участь 12 виконавців. Вечір відбувся на досить поважному мистецькому рівні. Заслуга самого автора не тільки в тому, що він написав гарну героїчну поему „Сини Альказару", патріотичний вірш „Пам'яті лицарів Базару" чи гумореску „У колгоспі", „Смерть акулам!" та багато інших речей, а й у тому, що він дбайливо розшукав мистецькі сили для виконання тих творів на сцені, при чому виконавцями були не тільки вже даленько відомі публіці особи, а й молоді таланти. Олег Левицький, наприклад, деклямуючи баляду „Остання пісня Мазепи", зрадив у собі доброго майбутнього майстра мистецького слова. Симпатично деклямували ліричні вірші Маруся Вибачинська („Чи є очі кращі зір?") і донечка автора М. Назаренко („Три грації").

В сольоспівах і дуетах брали участь вже знайомі присутнім співаки і співачки, що вже звикли до тріюмфів на сцені, і цим разом ще раз підтвердили свою майстерність, виконуючи пісні композицій проф. О. Мелентева та комп. Вол. Божика: Міля Ерік, Л. Кишковський та маєстро Вол. Божик. Варто окремо підкреслити факт, що число солістів на каліфорнійській сцені росте — в сольо і дуетах ми почули також співаків, які перед цим виступали самостійно дуже рідко, лише співали і заспівуючи в хорах: Й. Вибачинський („Прийшла весна") і П. Марціків „Гей, навколо дзвін лунає!" та в дуеті з В. Божиком „Пісня про кинку". Особливо багато щирих оплесків отримали виконавці дуету „Багато літ минуло" (Міля Ерік і Л. Кишковський) і дуету „Пісня про кинку" (Марціків і Божик), під час виконання якої багато людей не могли стримати сліз. Перша — композиція проф. О. Мелентева, друга — Вол. Божика. При фортепіяні була Леся Куриленко - Бахнянин. Слід висловити побажання, щоб п. Й. Вибачинський та П. Марціків частіше брали участь в сольо і дуетах на наших імпрезах, бо їхнє виконання вельми сподобалось слухачам.

Крім мистецьких виступів, на вечері промовляли: проф. В. Гаєвський від УКО і Літ. Мист. Об'єднання з оглядом творчости А. Юриняка та сам автор. Прибутки з добровільних датків 60-ох присутніх призначено на допомогу у виданні I-ої частини капітальної праці автора, підручної книги „Літературознавство". Вартий похвали жест Управи УКО, що відпустила залю для цієї цілі безплатно, бож відомо, як тяжко українським письменникам чи літературознавцям на еміграції випускати в світ свої праці.

Іван Овечко

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 30-го ЧЕРВНЯ 1962:

ВУНСАКЕТ, Р. Ай. — Збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 241, в год. 2:00 по пол., при 74 Гаррис Евеню. На Зборах буде звіт делегата із 25-ої Конвенції УНСоюзу, роздача чеків-дивіденди та інші важливі справи. — С. Вардачевський, секр.

НЕДІЛЯ, 1-го ЛИПНЯ 1962 р.:

БОСТОН, Масс. — Збори Т-ва ім. Митр. А. Шептицького, Відд. 307, зараз по другій Службі Божій, в церковній залі Серця Христового. На порядку Зборів: звіт делегата із 25-ої Конвенції УНСоюзу, видача дивіденди та інші актуальні справи. — Д. Галонжка, секр.

Зі спорту

ЛЕГКОАТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ ЗДА З ПОЛЬЩЕЮ І СССР

У місцевості Волнат в Каліфорнії відбулися 24-го червня змагання легкоатлетів ЗДА, які цими елімінаціями закінчили цьогорічну підготовку до міжнародних зустрічей з репрезентантами Польщі та СССР. Змагання з Польщею мають відбутися вже в наступну суботу і неділю, в Шикаго, а така ж зустріч із СССР 21-го і 22-го липня в Пало Альто, Каліфорнія. На елімінаційних змаганнях у Волнат вибрано 40 репрезентантів ЗДА в різних конкуренціях легкоатлетики, які входять в програму згаданих міжнародних зустрічей. Варта відмітити, що цьогорічна репрезентація ЗДА в легкоатлетиці є одною з найкращих в історії міжнародних змагань ЗДА, та що в елімінаційних змаганнях у Волнат здобуто два нові світові рекорди, та в десяти конкуренціях осягнено нові рекорди ЗДА.

МІЖНАРОДНА ФУТБОЛЬНА ЛІГА

В суботу і неділю 23 і 24 червня відбувся на Трайборо Стадіоні в Ню Йорку турнір дружин юнаків, в якому взяли участь збірні Шикага, Філядельфії, Балтимору, стейту Ню Джерзі, Ню Йорку та дружина юнаків М. Ф. Ліги. Через дощову погоду турніру не закінчено, так, що першим місцем поділилися два фіналісти: збірні Ню Йорку і Шикага.

Еспанська дружина „Реаль Овієдо" займе місце в другій групі турніру М. Ф. Ліги іншої еспанської дружини, а саме Сарагоси, яка не може прибути до Ню Йорку, бо бере участь в грах за Чашу ген. Франка. Друга група М. Ф. Ліги починає гри вже в наступну неділю такими зустрічами: „Вінер С. К.", Австрія — М. Т. К., Мадярщина, о годині 2.30 та „Ельсборг", Швеція — „Панатінайкос", Греція, о год. 4.30, обидві гри на грищі Трайборо Стадіону. В середу, 4-го липня відбудуться дальші гри цієї групи між: „Реаль Овієго", Еспанія — „Ельсборг", Швеція, о годині 2.30 та М. Т. К., Мадярщина — „Беленензес", Португалія, о год. 4.30, також на грищі Трайборо Стадіону.

Ніксон називає Кеннеді „маріонеткою" Теодора С. Соренсена

Ню Йорк. — Колишній віце-президент Ричард М. Ніксон в надрукованім в магазині „Редбук" інтерву назвав президента Кеннеді „маріонеткою", яка під час виборчої кампанії відчитувала промови, що їх укладав його дорадник Теодор С. Соренсен. Ніксон сказав, що „важливіше було б для Президента, коли б він сам безпосередньо міг висловлювати свої думки народові, навіть якби вони були висловлені прозаїчно і нудно". Колишній віце - президент сказав: „Це було легко для Кеннеді встати і відчитувати Соренсенові промови. Але я думаю, що воно не є відповідальне, якщо він в них глибоко не вірить". Ніксон говорив, що сам Кеннеді сказав йому, що вповні покладається на виборчі промови, писані для нього Сорененом. „Публічна постать, коли вона кандидує на президента, каже Ніксон, не повинна бути тільки маріонеткою, що повторяє промови, складені кимсь іншим". Сорененсен, на думку Ніксона, має рідкий дар писати промови для других таким стилем, який відповідає духовості інших осіб.

Короткі вісті

● У Південному Лаосі сталась таємнича трагедія: 34-річний лікар, д-р Карлі Відерман, американський громадянин, який зголосився добровільно в рямцях Фундації д-ра Дулія продовжувати самаритянське діло померлого на рака 18 січня 1961 р. д-ра Томаса Дулі, — наклав на себе руку. Сіямський лікар ствердив смерть Відермана внаслідку самогубства. Пок. д-р Томас Дулі заснував був в джунглях шпиталь і обслугував його, поки важко не захворів, та — перевезений до Америки — тут не помер.

● Хозе Марія Гіль Роблес, видатний еспанський монархістичний діяч, зрікся свого членства в привативній Раді претендента до еспанського престолу До Хуана Бурбонського. Роблес поставив еспанських монархістів в незручну ситуацію внаслідку своєї участи в нараді коло сотні еспанських емігрантів в Мюнхені, при чому його фотографували, як він стискав руку лідерові соціялістів, смертельних ворогів теперішнього режиму Франка в Еспанії. Еспанський уряд негайно арештував та видалив Роблеса з Еспанії.

● В Італії, як і у Франції, пішла в цьому тижні хвиля страйків: автомобільні фабрики, сталеварні, друкарські робітники, ба навіть державні урядовці вийшли на страйк у боротьбі за підвищку їхніх платень і винагород. Коли не стало в Італії ніяких власних газет, то єдиним джерелом інформації було удержавлене радіо і чужі газети.

● Американські вояки в Південному В'єтнамі дуже огірчені на розпорядок, яким заборонено всякі танці, навіть у приватних клюбах і домах. Американський амбасадор в Південному В'єтнамі і тамошній командант військ ЗДА рішили солідаризуватись з південно-в'єтнамським декретом, що з уваги на смертельну загрозу, яка існує від комуністичної партизанки, треба стриматись від усяких танків.

● Прем'єр Британської Гвіяни Чедді Б. Джаган, який ще недавно впевняв, що він не комуніст, признав, що можна його за такого вважати, бо він — мовляв — є великим „звеличником" Хрущова і Фіделя Кастра. Однак він застерігся, що він „покищо" не задумує вводити у Гвіяні устрою, що його Фідель Кастро завів на Кубі.

● На пацифістичній конференції в столиці африканської Гани, Аккрі, американський фахівець в справах роззброєння, кол. амбасадор ЗДА в ОН, Джеймс Водсворт звернув увагу, що нісенітною є назва тієї конференції „Світ без бомб" та пропонував перезвати конференцію на „Світ без війни". Він звернув увагу, що й без атомових бомб війна може бути дуже кривава, з уваги на поступ військової технології також в неатомовій зброї.

● З Гонг Конгу прибуде в найближчому тижні до Америки 50 сиріт, що їх адоптують різні китайські та американські родини в ЗДА. За останніх чотири роки перевезено з Гонг Конгу до ЗДА 650 китайських дітей, позбавлених батьків, і всі вони знайшли тут нових батьків і дім.

● В Альжирі арештовано під кінець минулого тижня і відіслано до Франції 20 молодих терористів. Водночас французький уряд повідомив, що він заявляє порозуміння, що його французькі терористи в Альжирі зробили з арабськими націоналістами, але що обіцяна терористам амнестія не стосується території континентальної Франції, де караємуть членів ОАС, як злочинців.

ТАРЗАН, ч. 4863. Перед ватажком!

HOPING TO PACIFY THE NATIVES, TARZAN REMOVED HIS WEAPONS. "NOW," HE STATED, "I WOULD SPEAK WITH YOUR CHIEF."

THERE WAS A BRIEF HESITATION, THEN THE GATES PARTED AND THE LINE OF WARRIORS FELL BACK

TARZAN WALKED ACROSS THE COMPOUND TO CONFRONT A SUSPICIOUS OLD MAN. "TALK WELL," HE SAID FLATLY, "YOUR LIFE DEPENDS ON IT..."

Сподіваючися замирити тубільців, Тарзан відкинув зброю. — Тепер, — він заявив, — я хотів би говорити з вашим ватажком.

Було деяке вагання, а після того брама розсунулася, і ряд войовників відступив.

Тарзан ішов селом, щоб стати перед підозрілою старою людиною. — Говоріть добре, — сказав він категорично. — Ваше життя від цього залежить...